

ნაგორიდან ცამოლებული ინფორმაციები და იმავითი კონსენტივები

მო უფრო, რომ ამ ბოლო დროს, ზაფხულობით ჭებში წყლი შეუძა. ასევე აუცილებელიას წარმოადგენს გზების მოწესრიგება. გული შეცდება, რომ ჩემი დეპუტატობის დროს, სოფელში დღეში ბევრი ვერაცვინი გაეთდა ინფრასტრუქტურის თვალსაზრისით, სოციალური კუთხით კარის გარემონტიზაციის შედეგები“.

სოციალურ სფეროზე მერის წარმომადგენელიც გვესაუბრა. ცქიტიშვილმა გვითხრა, რომ ერთობლივად, საფუძვლინად იყვლევენ სოციალურად დაუცველი რჯახების მდგრადებების, შედეგების და შეაძლომლობას აგზავნას სოციალურში. ამ წუთისთვის დადგითო პასუხია მოსული 4 ჯეანსათვის სამშენებლო მასალებით დახმარების თაობაში.

მერის წარმომადგენლის კაბინეტს იშვიათდ თუ ნახავთ ცარიელს, ჩენი იქ ყოფინის დროს თვავინთი პრობლემებით მოვიდნენ ზვად ვაშამაქე, ხუთი შეილის მაბა და ჯუმბერ გიგაური, ვისაც სახლი რო წლის წინ გადაუხურეს, მაგრამ ახლა კედლები აქვს ავარიულ მდგრადებებში.

სოფლის თავისაცემა გვითხრეს, რომ ამასწინათ მრავალშეიღიან ზვად გაშამაბის რჯახს, ასევე გურამ სარიშვილისა და თამაზ ნოზაბის რჯახებს საკები პროდუქტებით დაეხმარა საქართველოს პარალენტის წევრი, მაჟორიტარ დეპუტატი ნინო წილოსანი.

ნაგორიდის ნოდარ გოგუაძის თქმით, ადგილობრივი ხელისუფლებიდან ნაგომარს რატომდაც არ ეცევოდა სათანადო გურადღება:

„ნაგომარი რატომდაც იმ სოფლების რიცხვში აღმიჩნდა, რომელსაც ადგილობრივი ხელისუფლება დიდად არ წყლობდა. ეს ტენდენცია მეტ-ნა-კლებად დღესაც შეინიშნება. შემიძლია გათხრათ, რომ 4 წლის დანაბირები დღესაც დანაბირებად რჩება.“

მთავრისის გადაწყვეტილების შესაბამის, ფიროსა ვიწოდოს დაკავშირებით, გურიის სამაცე მუნიციპალიტეტში პრეფერიცისთვის შესაბამის ღონისძიების გატარება. ღონისძიებით შეცდებით და სკრებულობით, თომიშვილი საგარო ღონისძიების რეგისტრაცია, სევე საკრებულო დაგვამდიდრების მოწერის გადაწყვეტილების და სხვა სხდომების ჩატარება.

მუდმივ რეგისტრი გარემონტული რეგისტრი ინფრასტრუქტული სტრუქტურების შესრულება, მოსახლეობისთვის სოციალური და ჯანდაცვის კუთხით, მოსახურების გაწევა.

რწმუნებულის აღმინისტრაცია და მუნიციპალიტეტის ფინანსურუსის პრეზიდენტის გამო, მუნიციპალიტეტის კლებური ფორმაზე გადაწყვეტილი სკოლი მოხველების გვითარების მუდმივ კო-

ნელმძღვანელობას. მაღლ დამთავრდება მეორე ფაზის მშენებლობაც.

გამოჩენდა ახალი სასოფლო-სამეურნეო კულტურის – ლურჯი მოცვის პლანტაციები, წარმოშობით ნაგომრიული, ამჟამად თბილისში მცხოვრება ბიზნესებმა ბესიკ წიქორიძემ ითავა ეს საშური საქმე როგორც აქ მუშავე ლერი კასტიანბა გვითხრა, შარშან 8 ტონამდე მოსავლი მიიღებს წლეულს ალბათ 13 ტონაზე გავლენა. არის პლანტაციების გაფართოების პერსპექტივა.

მოცვის პლანტაციიდან გამობრუნებულებამ გზად შევიარეთ სოციალურად დაუცველი მოსე გაგუას ოჯახში. გაგუამა ყოფილი სეზონური ბაზის შენობაში ცხოვრობენ. ოჯახის თავისი 8 წელია შრომის უსარისა, პარალიზებულია და როგორც მსმა მეუღლები თინა გაგუამ გვითხრა, საჭიროებს მუდმივ და გადაუდებელ მკურნალობას. ფსიქიკური პრობლემები აქვს შეიღსაც. ფლობებ 1,2 კა მიწის ნაკვეთს, რომლის თითქმის ნახევარს (გავლეუბულ ჩას პლანტაციას) ვერ ამუშავებრ და ვერ უვლიან. როგორც სოციალურად დაუცველებს, ოთხი წლის წინა გადაეცათ თუნების სახურავი და შესაბამისი მასალა საცხოვრისის გადასახურავდ, შარშან გადაუხურავთ. თუ როგორ – ეს ფოტომასალიდან ჩას. ჩენი აზრით, ადგილობრივმა ხელისუფლებამ უნდა გააკონტროლოს, იყენებრ თუ არა ასეთი რჯახები მაზნობრივად დახმარების სახით მიცემულ სამშენებლო მასალებს და თუ იყენებრ, რამდენად ხარისხსანად სრულდება ეს სამუშაოები. ამ კონტრეტულ შემთხვევის დადებითად შეფასება ნამდვილად მნიშვნელია.

სოფელში მოქმედებს თრი ტაძრი: წმინდა მარინეს სახელობისა, რომელიც მამია გურიიდა ააშენებინა თავისი დედის საპატიცემულოდ და მერ 19-97 წლის ჩაუტარდა რესტაურაცია; წმინდა ეკატერინეს სახელობის დედათა მონასტერი.

უდრობის გამო ვერ მოვინახული რიონ დოლობის საკარიძოდან ნაკვეთი, რომლის შესახებ რამდენიმე წლის წინ ვწერდით. ბატიონი რიონი მაზინ ბათუმში ცხოვრობდა და იქედან უვლიდი თავის ნაკვეთში გამშენებულ გაზის სხვადასხვა ჯიშს. როგორც გვითხრეს, რიონი დოლიძე ადგილის დედას დაუბრუნდა და ავ თვალს არ ეჩვენება, ისეთი კარიძოდამ აქვს.

ნაგომარი მაზულიშვილი არც ერთ დღისამ არ კლებად და სახის გადასახურების გადაწყვეტილების და სხვა სხდომების ჩატარება.

მრავალწლიანებიდან წამყვანი კულტურა (როგორც შემდეგ აღმიჩნდა სტრატეგიული) ჩაი იყო. ამ თვალსაზრისით, სხვა სოფლებთან შედარებით გველაზე მეტი – 60 ჰექტარი ჩაის პლანტაცია რებილიტირებული. მუშაობის ერთი ჩაის ფარაიკა „ჩაი-ნაგომარი“, რომელიც აგებულია ევროკაფეშირის ფიანსური დახმარებით და მას ქალბატონი ნანა ყირმელაშვილი

მუშავდება.

მრავალწლიანებიდან წამყვანი კულტურა (როგორც შემდეგ აღმიჩნდა სტრატეგიული) ჩაი იყო. ამ თვალსაზრისით, სხვა სოფლებთან შედარებით გველაზე მეტი – 60 ჰექტარი ჩაის პლანტაცია რებილიტირებული. მუშაობის ერთი ჩაის ფარაიკა „ჩაი-ნაგომარი“, რომელიც აგებულია ევროკაფეშირის ფიანსური დახმარებით და მას ქალბატონი ნანა ყირმელაშვილი

მუშავდება.

მრავალწლიანებიდან წამყვანი კულტურა (როგორც შემდეგ აღმიჩნდა სტრატეგიული) ჩაი იყო. ამ თვალსაზრისით, სხვა სოფლებთან შედარებით გველაზე მეტი – 60 ჰექტარი ჩაის პლანტაცია რებილიტირებული. მუშაობის ერთი ჩაის ფარაიკა „ჩაი-ნაგომარი“, რომელიც აგებულია ევროკაფეშირის ფიანსური დახმარებით და მას ქალბატონი ნანა ყირმელაშვილი

მუშავდება.

მრავალწლიანებიდან წამყვანი კულტურა (როგორც შემდეგ აღმიჩნდა სტრატეგიული) ჩაი იყო. ამ თვალსაზრისით, სხვა სოფლებთან შედარებით გველაზე მეტი – 60 ჰექტარი ჩაის პლანტაცია რებილიტირებული. მუშაობის ერთი ჩაის ფარაიკა „ჩაი-ნაგომარი“, რომელიც აგებულია ევროკაფეშირის ფიანსური დახმარებით და მას ქალბატონი ნანა ყირმელაშვილი

მუშავდება.

მრავალწლიანებიდან წამყვანი კულტურა (როგორც შემდეგ აღმიჩნდა სტრატეგიული) ჩაი იყო. ამ თვალსაზრისით, სხვა სოფლებთან შედარებით გველაზე მეტი – 60 ჰექტარი ჩაის პლანტაცია რებილიტირებული. მუშაობის ერთი ჩაის ფარაიკა „ჩაი-ნაგომარი“, რომელიც აგებულია ევროკაფეშირის ფიანსური დახმარებით და მას ქალბატონი ნანა ყირმელაშვილი

მუშავდება.

მრავალწლიანებიდან წამყვანი კულტურა (როგორც შემდეგ აღმიჩნდა სტრატეგიული) ჩაი იყო. ამ თვალსაზრისით, სხვა სოფლებთან შედარებით გველაზე მეტი – 60 ჰექტარი ჩაის პლანტაცია რებილიტირებული. მუშაობის ერთი ჩაის ფარაიკა „ჩაი-ნაგომარი“, რომელიც აგებულია ევროკაფეშირის ფიანსური დახმარებით და მას ქალბატონი ნანა ყირმელაშვილი

მუშავდება.

მრავალწლიანებიდან წამყვანი კულტურა (როგორც შემდეგ აღმიჩნდა სტრატეგიული) ჩაი იყო. ამ თვალსაზრისით, სხვა სოფლებთან შედარებით გველაზე მეტი – 60 ჰექტარი ჩაის პლანტაცია რებილიტირებული. მუშაობის ერთი ჩაის ფარაიკა „ჩაი-ნაგომარი“, რომელიც აგებულია ევროკაფეშირის ფიანსური დახმარებით და მას ქალბატონი ნანა ყირმელაშვილი

მუშავდება.

მრავალწლიანებიდან წამყვანი კულტურა (როგორც შემდეგ აღმიჩნდა სტრატეგიული) ჩაი იყო. ამ თვალსაზრისით, სხვა სოფლებთან შედარებით გველაზე მეტი – 60 ჰექტარი ჩაის პლანტაცია რებილიტირებული. მუშაობის ერთი ჩაის ფარაიკა „ჩაი-ნაგომარი“, რომელიც აგებულია ევროკაფეშირის ფიანსური დახმარებით და მას ქალბატონი ნანა ყირმელაშვილი

მუშავდება.

მრავალწლიანებიდან წამყვანი კულტურა (როგორც შემდეგ აღმიჩნდა სტრატეგიული) ჩაი იყო. ამ თვალსაზრისით, სხვა სოფლებთან შედარებით გველაზე მეტი – 60 ჰექტარი ჩაის პლანტაცია რებილიტირებ

ოჯახი, რომელშიც გაზრდაზე მეტი ყურადღება აღზრდას ექცევა

ალიონი. ახალგუზრდებო, თუ
ოჯახის შექმნას აპირებთ (შექმნე-
ლობა არ ევების) ისეთი უნდა
შექმნაო, როგორიც ლია გიორგაძისა
და ვლადიმერ ბაჯელიძის ოჯახია.
ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის სო-
ფელ ბახვში მცხოვრები, სიცოცხლით,
სიყვარულითა და ბენიერებით სავსე
ეს კოლექტიმარი ოთხ ბიჭება და ერთ
გოგონას უზრდის ქვეყნას. სო-
ციალურად დაუცველი ოჯახის მეტი
რა გვინახავს, მაგრამ ასეთი ობილი,

ლიასა და ვლადიმერის ქართულ
ტრადიციებზე შესანიშნავად აღზრ-
დილი შვილები: გუჯა – 11 წლის,
ლუკა – 8 წლის, ნათა – 6 წლის,
ავობი – 4 წლის და ნაბოლარა გი-
ორგი – 2 წლის.

მოწესრიგებული, სუფთა, გულდია და
სტუმართმოვყარე, ალბათ, ბევრი არ
არის მთელ ქვეყნაში. რაზეა სა-
უბარი, როცა ორი წლის ბავშვის
დარიბ ლექსიკაში მოწიწებული აღგ-
ილი უჭირავს სიტყვას „მობრძანდი“,
ხოლო 11 წლის ბიჭი ისე შემოგეგ-
ებება, ისე შეგანუჭირებს, რომ რაც
უნდა მოუცლელი იყო, უარს ვერ
ეტყვი შებატიშებაზე! აშკარად ჩანს,
ოჯანშმა გაზრდაზე მეტი ყურადღება
აღზრდას ეცევა. ჰოდა, გაიცანით

— ქიდევ ერთიც, რითაც ეს
ოჯახი გამოიჩინება სხვა სოციალუ-
რად დაცველი ოჯახებისაგან: აქ
არავინ წუწუნებს — არც მშობლები,
არც შვილები, — სიტყვა შემოგამვ-
ელა ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის
მერის წარმომადგენელმა სოფელ
ბახვის ტერიტორიულ ერთეულში
დაგით ცეკვიტინიძემ, ვისთან ერთადაც
ვიმყოფებოდით ბაჯელიძებში.

მამის მოსვლამდე, უფროსმა
ვაჟმა გუჯაძე მასპინძლობაც
შესანიშნავად მოახერხა და თავისი
მიზნების გაცნობაც:

„კარგად ესწავლობ, ფეხბურ-
თზეც დაყდივარ, მაგრამ ჭიდაობაზეც
ვაპირებ ძისვლას გურამ მაჭარაშვი-
ლთან, მინდა ჩემბიონი გამოვიდე,
ისეთი, მანუჩარ კვირკველია რომ
იყო.“

მანვე გვითხრა, რომ ოზურგეთის
მაჟორიტარი დეპუტატი და საქართვ-
ელის პარლამენტის თავმჯდომარე
არჩილ თალაკვაძე მათი ოკაბის
მეცნიერია:

„ბატონი არჩილი ჩვენი უჯანის
და პირადად ჩემი მეცობარია. ხშირად
გვსტუმრობს და გვეხმარება ხოლმე.
ჩემი მიზნებიც იცის და მოსწონს,
მედოვნებს, რომ მივაღწევ საწა-
დლოს“.

[View Details](#) | [Edit](#) | [Delete](#)

აქვე ერთი მეტად სასიხარულო
ინფორმაცია გვამცნ სოფლის თავ-
კაცმა დავით ცქვიტინიძემ:

„ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერია და პირადად მერი კონსტანტინე შარაშენიძე მზად არიან ბაჯელიძეებს, თავიანთი საცხოვრისიდან დაახლოებით 300 მეტრში, 10 000 ლარად შეუძინონ ორსართულიანი სახლი საკარიბდამო ნაკვეთით. ეს საქმე შეიძლება თქვენი ამ წერილის გამოქვეყნებამდეც მოთავსებდეს“, – გვითხრა ცეკიტინიძე

ლია და ვლადიმერი კი შეგვპო-
რლნენ, რომ ახალმოსახლეობაზე
აუცილებლად მიგვიპატიუბენ.

ახალი დეტალები გურულ მოჯირითათა ისტორიიდან ლვის მოვალეობის მოვალეობის

ბატონი რიჩარდ ჯორჯვაანი დამატებითი მასალების მოსახიებ-ლად და შთამომავლობის გასაცნობად 2000 წლის სექტემბერში გურიას სტუმრობდა. მისმა სტუმრობამ ბევრი გურული მოვარის ისტორიას მოვწანა ნათელი. მათ შორის არის ჯიმშეური გრიგოლის ძე ლომაძე. ის რომ მოვისარით იყო, მხოლოდ მისმა ოჯახის წევრებმა იცოდნენ. მისი ოჯახის წევრების ცნობით, ჯიმშეურ ლომაძე დაბადა ლანჩხუთის რაიონის სოფელ მა-მათში. შობლები ადრე გარდაიცვალა. 17-18 წლის იქნებოდა, როცა საცხოვრებელად გადმიტივდა ოზურგეთში, მერაბ კოსტავას 85-ში (ყოფილი ლენინის ქუჩა). მისი დაბადების თარიღი არ იცან. ჰყავდა მეუღლე და რვა შვილი. ორჯერ ყოფილა ნამყოფია ამერიკაში. ამერიკანა ჩამოტანილი ნიკოლები, წერილები, სურათები განადგურდა. ოჯახს შემორჩენილი აქვს მხოლოდ ერთი ფოტო, რომელზეც აღმატებილია ჯიმშეური მეუღლესთან

ერთად. 1998 წელს თბერვალში რიჩარდ ჯორჯიანმა გაზეთ „თბილისის“ რედაქციას გამოუგზავნა მოჯირითეთა ერთი ჯგუფის სურათი, სწორედ ამ სურათზე იყო აღბეჭდილი ჯიმშეთ ლომაძის სახე. მაშინ ლომაძების ოჯახმა ვერ შეძლო გამოხმაურებოდა ამ გაზეთს, რიჩარდ ჯორჯიანის ოჯურეთში სტუმრობის შესახებ კი გვიან გაიგეს. ჩვენ აღნიშნული გაზეთი და ჯიმშეთ ლომაძის ფოტო გადაუვეზავნეთ ბატონ რიჩარდს. პასუხი მიზიდუთ: „ეს არის ძალიან სასარგებლო ინფორმაცია ჩემთვის, ჩვენ უბრალოდ ვიცოდით სახელი ჯიმშეთ ლომაძე და არ ვიცოდით, როგორ გამოიყურებოდა ის. ახლა თქვენი, ჯიმშეთ ლომაძის რძლისა და შევლიშვილის დახმარებით შეგვიძლია, ამოვცნოთ ის სხვა სურათებში. აქ იყვნენ კიდევ ორნი - მარკოზი და ნოე ლომაძები. მე მაინტერესებს ყოველგვარი ინფორმაცია მათ შე-

სახელი.

მართალია, მარკოზ და ნოე
ლომაძეების შესახებ ვერაფერი გა-
ვიგვ, მაგრამ მივაკვლიე საინტერე-
სო მსალებს თვით ჯიმშითის შე-
სახებ. ეს უბადლო მოჯირითე დი-
დი ღვთის მოშიში ქაცი ყოფილა
ა რას წერდა გაზეთი „ცნობის
ფურცელი“ 1897 წლის 27 ივნი-
სის (91) ნომერში სათაურით
„სოფელი მამათი(ოზურგეთის მაზ-
რა) შეწირულობა“:

„ჩევენ მივიღეთ ძღვდელი კალ-
ისტრატე ხელაძისაგან შემდეგი
წერილი: „მაღლობას უცხადებ ჯი-
მშეთ გრიგორის ძე ლომაძეს და
ბართლომე ალექსის ძე კოლაძეს,
რომელთაც შემოსწირეს მამათის
წმინდა იაკობ მოციქულის ეპლე-
სიას შეძლევი ნივთი: ჯიმშეთ
ლომაძემ ეკლესიაში დიდი ხომლი
და ერთი წევილი ტრაპაზზე და-
სადგმელი ახალი ვერცხლის შა-
ნდლები, სულ ღირებული 25 მან-
ეთად; ბართლომე კილაძემ ერთი
სვეტისცხოვლის ხატი „დიდება სა-
ქართველოს საკათალიკისო ეპლე-
სიას“, ღირებული 1 მან. 50 კაბ.
შემპირდა აგრძელე ხატის ჩარ-
ჩოში ჩასმა, ორივემ ამით შეამკეს
ეს ღირსება ... შემოწირულება ესე
მოხდა „ამრიგადა: ჯიმშეთ ლომაძემ
ექვსი ამხანაგებით და ღუპა
ჩხარტიშვილის თაოსნობით იმო-
გზაურა ამერიკაში და სხვა უცხო
ქვეყნებში, წარმოდგენებში სათა-
მაშოთ, წასვლის წინ მთხოვა
წირვა და პარაკლისი მშვიდობაინი
მოგზაურობისათვის. დიდად სასი-
ამონებით დავინახე, მაშინვე შევუ-
სრულე წირვა და პარაკლისი,
აღმითქვა როცა დაბრუნდებოდა
ამერიკადან, შემწეობას აღმოუჩნდა
ეკლესიას და შეასრულა კიდევ.
აგთვე მაღლობას უცხადებ ღუპა
ჩხარტიშვილს, რომლის თაოს-
ნობით ყოველწლობით მოგზაუ-
რობა მდგრადი და მარტინ

ქმარვილი. წელსაც ემზადება
წასასეღლელად და აღმითქა, -
ამერიკიდან მობრუნებ-ისთანავე
მოგაზროვებ ამხანგებში ას
მანეთამდე ფულად, ანუ ნივთიერად
შესაწევნელად ძაბათის ეკლესიას-
თვისო. ღმერთმა ჰქმნას,
აღსრულდეს ეს, როგორც ჯიმშეთ
ლომაძემ უტყუარდ შეასრულა
თავისი სიტყვა.“

ჯიმშეთ ლომაბის სახელს უკა-
ვშირდება აგრეთვე უურნალ „აქა-
ლში“ (1898 წელს 4) გამოქვე-
ყნებული პედლიკაცია: „ამერიკაში
მოგ ზაურობა : „5 წელიწადი შესრ-
ულდა, რაც გურულებმა ამერიკის
ქალაქ ნიუ-ორენჯში მოგ ზაურობა
დაიწყეს, ისინი წელიწადში ერ-
თხელ მოგ ზაურობენ და
ამერიკაში რჩებიან 7 თვე, მარ-
ტიდან ოქტომბრამდე. პირველი
ორო მოგ ზაურობის დროს
მეთაურად იყო ივანე მახარაძე,
შემდეგ ლუკა ჩხარტი-იშვილი.
ამერიკაში გურულებთან ერთი
ინგლისელი იყო, რომელმაც პირვე-
ლად გამოიწყო ეს საქმე და
რომელიც აძლევდა მათ პირობის
ბარათს, ყოველი მოგ ზაურობის
ბოლო დროს, ამ პირობის ძალით
ცხენოსანი და მომღერალი გურ-
ულები ამერიკაში წაეყვანათ თი-
თოუკული მათგანისათვის ყოველ
ხარჯ გარეთ უნდა მიეცათ ათ
თუმნამდე თვიურად, მეთაურნი
უფრო მეტს იღებდნენ... ბევრ ახ-
ალგაზრდა გურულს აღეძრა ამე-
რიკაში წასვლის სურვილი. ამა-
სთან უკან დაბრუნებულთა ნაამ-
ბობმა ამერიკის შესახებ უსაზღ-
ვო აღტაცებაში მოიყვანა ახალ-
გაზრდა გურულები და ამერიკაში
წასვლის სურვილი გაუძლიერა
„ვერ გაგვთიღის კაცი თუ? აი
, რა ოცნებამ შეიძყრო ისინი, ამის
გამო მეთაურიც იმას წაიყვანდა
ვინც მეტ საჩუქრს მიართომევდა.
ორ ასე ერთ აშენებაში მოვალ კა

არა საჩუქრად კარგი თეორია
ცხენი, მაშინვე აღუთქვა პირობა
ამერიკაში წასკლისა და კიდევ
წაყვნას ... პირველი მოგზაურობის
დროს სვე თავი იჩინა მტრობამ და
შურბა. ამის გამო მეორე მოგზა-
ურობაზე 2-3 კაცის გარეთ თი-
თქმის ყველა ახლები იყვნენ... მეო-
რე მოგზაურობის დროს შურბა
მაინც იჩინა თავი და ისეთი
არეულობა იყო, რომ კინაღამ
ამერიკაში დახოცეს ერთმანეთი ...
ამერიკაში გამგზავრების წინ, რო-
ცა ინგლისელის მოსვლა მოახ-
ლოვდებოდა, ატყდებოდა მათ შო-
რის ჩეუბი და ჩივილი, რომ
ამნა-ირი საშუალებით დაერჩინათ
ესა თუ ის და მის მაგივრად სხვა
წაყვნასთ ანდა თითონ მეთაური
გამოცვალათ... უკანასკნელ მოგზა-
ურობაზე კოჭქათ რამე... ახლა
ჩხარტიშვილი მეთაურათ აღარ
არის, თითოეულ გურულს საკუ-
თარი აქვს ინგლისელისაგან, ერ-
თი იმათ შორის ჯიმშეთ ლომაძე
ლევორეველის ტყვით ფეხში დაჭ-
რილი იქნა, იმიტომ დაჭრენ, რომ
ამერიკაში წასკლა დაუშალათ“.

კიმურა ლომაძე კარგი მოვა-
ირთი ყოფილა აღნასკუთრებით
აღნიშნავენ მის უნარს ისეთი
ილეთის შესრულებისა, როგორიცაა
გაჭენიბულ ცხენზე ორჯერ გარ-
შემოვლა .იგი ამერიკიდან დაბრ-
უნების შემდეგ მუშაობა მეწა-
დედა გარდაიცვალა 1951 წელს.

გურულ მოვირითებს რომ ნიუ
იორქში, ჩიკაგოში, ფილადელფიაში,
კალიფორნიაში, ცინცინატში, მექ-
სიკაში, კანადაში და სხვაგან აღ-
ფრთოვანებული მაყურებელი ტაშს
უკრავდა, იგი პირველ რიგში ,
ქართულ სიჩუქეს ქართულ მო-
ვირითებს ეკუთნოდა, მაგრამ ამას
ერთი საუკუნის შემდეგ გაიგებან.

ანანა ლომაძე,

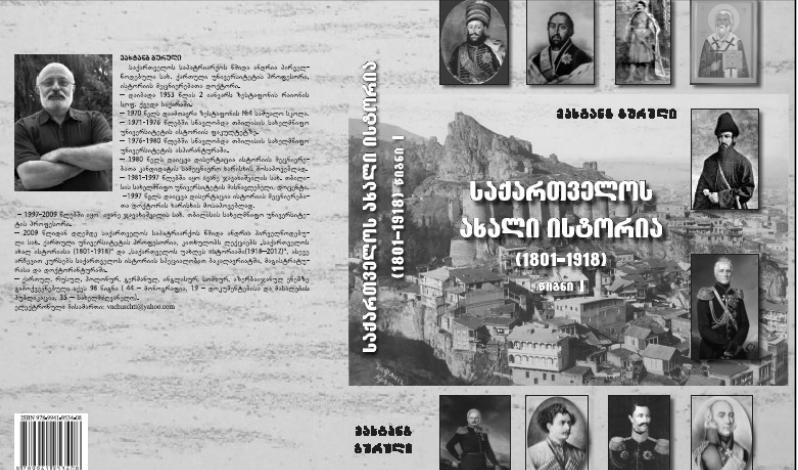
ოზურგეთის სამუხებულო

ასახულის მონოგრაფია

საქართველოს ტერიტორია და მოსახლეობა

(1897 წლის აღწერის მასალების მიხედვით)

იმპერია მასკლუზიში უცდებით

საქართველოს ისტორიული ტერიტორია 1897 წლისათვის რუსეთის იმპერიის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ დაყოფაშითბილისის გუბერნიის, ქუთაისის გუბერნიიასა და ფარისის ოლქს სახით იყო წარმოდგენილი (1878 წელს შექმნილი დამოუკიდებელი ადმინისტრაციულ-ტოლიტური ერთეული - ბათუმის ოლქი - 1883 წელს გაუქმდა და ქუთაისის გუბერნიას შეუერთდა. ბათუმის ოლქი 1903 წელს ადაგდენას). სანამ საქართველოს ტერიტორიისა და მოსახლეობის შესახებ ვისაცმლებოდა, მოკლედ შევეხორ რუსეთის იმპერიის ტერიტორიასა და მოსახლეობას.

1897 წლის 28 იანვრის რუსეთის იმპერიის მოსახლეობის საყოველთაო აღწერის მასალების მიხედვით დაინდიბა, რომ XIX საუკუნის მეორე ნახევარისა და XX საუკუნის დამდგას იმპერიის მოსახლეობა სწრაფი ტექნიკით იზრდებოდა: 1858 წელს - 68.000.000 სული, 1897 წელს - 116.000.000 სული, 1914 წელს - 169.000.000 სული (ამ მონაცემებში გათვალისწინებული არ არის პოლონეთის სამუშაოსა და ფინეთის დიდი სამთავროს მოსახლეობის რაოდნობა). XIX საუკუნის პირველ ნახევარში რუსეთის იმპერიის მოსახლეობის ზრდა ძირითადად მაღალი შობადობის ხარჯზე ხდებოდა, ხოლო 1850-1910 წლებში - სიკვდილიანობის შემცირების ხარჯზე. 1850-1910 წლებში, მართალია, შობადობა ყოველ 1.000 სულზე 52-დან 50 ანალშობილადმე შემცირდა, მაგრამ, ამავე დროს, მნიშვნელოვნად შეცირდა სიკვდილიანობაც - ყოველ 1.000 სულზე 39-დან 34 კაცამდე. საერთო ჯამში, 1900-1910 წლებში მოსახლეობა 1,4-ჯერ გაიზარდა.

მოსახლეობის ზრდა ქალაქის მცხოვრებთა რაოდნობაზეც აისახა. 1858 წელს ქალაქებში რუსეთის იმპერიის მთელი მოსახლეობის 9,2% ცხოვრიდა, 1897 წელს - 12,5%, 1914 წელს - 14,3%. რეალურად ქალაქის მოსახლეობა გაცილებით მეტი იყო, მაგრამ აღწერისას მას არ მიათვალის დიდი დასახლებების მცხოვრებლები, რომელთაც ქალაქის სტატუსი არ ჰქონდა: აზოვი (27.500 მცხოვრები), სერგიევ პოსალი (25.000 მცხოვრები), იუზოვკა (29.000 მცხოვრები), კრივი როგი (18.000 მცხოვრები) და სხვ. 1897 წლის აღწერის მასალების მიხედვით, იმპერიაში რეგისტრირებული იყო 865 ქალაქი, ხოლო შინაგან საქმეთა სამინისტროს მონაცემებით ეს ციფრი 947-ს აღწევდა. 1863 წლისათვის

შშობლიური ენა. ამის გამო, ცხადია, ზუსტად არ დგინდება რამდენი ქართველი ცხოვრიბდა საქართველოს იმ ისტორიულ ტერიტორიაზე, რომელიც რუსეთის იმპერიის შემადგენლობაში შედიოდა - თბილისის გუბერნიაში, ქუთაისის გუბერნიასა და ყარსის ოლქში. სხვადასხვა მონაცემის შეჯერების შედეგად უნდა ვივარაულო, რომ ამ სამი ადმინისტრაციული ერთეულის ტერიტორიაზე დაახლოებით 1.000.000 - 1.200.000 ქართველი ცხოვრიბდა. ზოგიერთი მცნიერი მიიჩნევს, რომ ამ დროისათვის ქართველთა რაოდნობა შეიძლება მეტიც ყოფილიყო.

1897 წელს რუსეთის იმპერიის მოსახლეობის რელიგიური შემადგენლობა ასეთი იყო: მართლმადიდებელი - 87.100.000 სული (მთელი მოსახლეობის 76%), მუსლიმები - 13.900.000 სული (11,9%), იუდევლები - 3.600.000 სული (3,1%), კათოლიკები - 1.500.000 სული (1,2%), პროტესტანტები - 2.400.000 სული (2%). გარდა ამისა, რუსეთის იმპერიაში არსებობდასხვადასხვა სექტა.

თბილისის გუბერნიის ტერიტორია და მოსახლეობა

1. ტერიტორია. მოსახლეობის საერთო რაოდნობა და სექსიმირივი თანაფარდობა. 1897 წლის 28 იანვრის რუსეთის იმპერიის მოსახლეობის უშრავლესობას სლავები შეადგნენ, რომლებიც 16 ენასა და დაღებტზე მეტყველებდნენ. 1917 წლამდე ტერმინი „რუსი“ აღმოსავლეთ სლავებს (რუსებს, უკრაინებსა და ბელორუსებს) გულისხმიდან 1897 წლის აღწერის მიხედვით მთელი მოსახლეობის 47,8%-ს შეადგნენ, მალოროსები (22.000.000 სული) - 19%-ს, ბელოროსები (5.900.000 სული) - 6,1%-ს. ერთად აღეცული ველიკოროსები (რუსები), მაღლოროსები (უკრაინებები) და ბელორუსები (ბელორუსები) რუსეთის იმპერიის მოსახლეობის უმეტესობას - 83.300.000 სულის, ანუ მთელი მოსახლეობის 71,9%-ს - შეადგნენ. რუსების, უკრაინებებისა და ბელორუსების გარდა, რუსეთის იმპერიის შემცირების სხვა სლავებიც ცხოვრიდნენ: სერბები, ბულგარებები და სხვას შემცირების გარდა ერთეული შედეგი დაიდა რაოდნობით ცხოვრიბნენ თურქელენოვანი ხალხები - ყაზახი (4.000.000 სული) და თათრები (3.700.000 სული). რუსეთში ძალზე მრავალრიცხვანი იყო ებრაული დაისპორა - 3.800.000 სული, ანუ მთელი მოსახლეობის 3,3% (კიდევ 2.000.000 ებრაული პოლონეთის სამუშაოს ტერიტორიაზე ცხოვრიბდა). გარდა ზემოთ აღნიშვნულის, იმპერიის ტერიტორიაზე ცხოვრიბნენ: ლაზები (1.400.000 სული), გერმანები (1.400.000 სული), მოლდავები (1.200.000 სული), სომხები (1.200.000 სული), მორდევები (1.000.000 სული), ესტონები (1.000.000 სული). 1897 წლის 28 იანვრის მოსახლეობის საყოველთან აღწერის ანგეტაში გრაფა ვროვნება შედიოდა.

თბილისის გუბერნიის მოსახლეობის 21,4% (224.796 სული) ქალაქებში ცხოვრიბდა, 78,6% (826.236 სული) - სოფლად. ქალაქებში მოსახლეობა ასე იყო განაწილებული:

1. თბილისი - 159.590 სული;

2. ახალციხე - 15.357 სული;

3. თელავი - 13.929 სული;

4. გორი - 10.269 სული;

5. ახალქალაქი - 5.400 სული;

6. ღუშეთი - 2.560 სული;

7. სიღნაღმი - 8.994 სული;

8. ზაქათალა - 3.390 სული;

ამრიგად, თბილისის გუბერნიის ქალაქებითან გველაზე მეტი მოსახლეობა თბილისში ცხოვრიბდა (159.-590 სული), შემდეგ მოღილეობა ახალციხე (15.357 სული), თელავი (13.929 სული) და გორი (10.269 სული).

1. თბილისის მაზრა: ტერიტორია

- 3.688,4 კვადრატული ვერსი; მოსახლეობა - 234.632 სული (137.-849 სული მამრობითი სექსისა, 96.783 სული მდედრობითი სექსისა); მოსახლეობის სიმჭიდროვე 1 კვადრატულ ვერსზე - 63,71 სული; დროებით მცხოვრები: რუსეთის იმპერიის კვეშევრდომი - 5.413 სული, უცხო სახელმწიფოთა კვეშევრდომი - 88 სული;

2. სიღნაღმის მაზრა: ტერიტორია

- 2.974,5 კვადრატული ვერსი; მოსახლეობა - 66.767 სული (35.895 სული მამრობითი სექსისა, 30.872 სული მდედრობითი სექსისა); მოსახლეობის სიმჭიდროვე 1 კვადრატულ ვერსზე - 22,15 სული; დროებით მცხოვრები: რუსეთის იმპერიის კვეშევრდომი - 146 სული, უცხო სახელმწიფოთა კვეშევრდომი - 26 სული;

3. თანეთის მაზრა: ტერიტორია

- 4.256,3 კვადრატული ვერსი; მოსახლეობა - 34.153 სული (16.431 სული მამრობითი სექსისა, 17.722 სული მდედრობითი სექსისა); მოსახლეობის სიმჭიდროვე 1 კვადრატულ ვერსზე - 8,02 სული; დროებით მცხოვრები: რუსეთის იმპერიის კვეშევრდომი - 494 სული, უცხო სახელმწიფოთა კვეშევრდომი - 12 სული;

4. ახალქალაქის მაზრა: ტერიტორია

- 2.368,6 კვადრატული ვერსი; მოსახლეობა - 72.709 სული (37.907 სული მამრობითი სექსისა, 34.806 სული მდედრობითი სექსისა); მოსახლეობის სიმჭიდროვე 1 კვადრატულ ვერსზე - 30,69 სული; დროებით მცხოვრები: რუსეთის იმპერიის კვეშევრდომი - 1.001 სული, უცხო სახელმწიფოთა კვეშევრდომი - 396 სული;

5. ახალციხის მაზრა: ტერიტორია

- 2.2259,6 კვადრატული ვერსი; მოსახლეობა - 68.837 სული (36.807 სული მამრობითი სექსისა, 32.030 სული მდედრობითი სექსისა); მოსახლეობის სიმჭიდროვე 1 კვადრატულ ვერსზე - 23,76 სული; დროებით მცხოვრები: რუსეთის იმპერიის კვეშევრდომი - 743 სული, უცხო სახელმწიფოთა კვეშევრდომი - 402 სული;

6. ღუშეთის მაზრა: ტერიტორია

- 2.050 სული და დამატებითი მცხოვრები: რუსეთის იმპერიის კვეშევრდომი - 743 სული, უცხო სახელმწიფოთა კვეშევრდომი - 77 სული;

7. მოსახლეობის ეროვნული შემადგენლობა

1897 წლის მოსახლეობა საყოველთაო აღწერის დროს, როგორც აღნიშვნება, არ ყოფილა შეტანილი. მოსახლეობის ეროვნული შემადგენლობის განსაზღვრისათვის ერთად აღნიშვნები, ან კუტაშე გრაფა გრაფენების მიზნით, მცხოვრები: რუსეთის

